

Sicut fur.) Hic additum est in græcis codicibus, ἐμ νυκτὶ ἢ ἰ. in nocte.
 Dissoluerenda sunt.) λυομένων, ἰ. cum dissoluantur. Festinantes in aduentum) ἀπεύδον
 τὰς πύλας, ἰ. accelerantes aduentum. Per quem cœli) Quem, ad diem referē, nō
 ad deum, δὲ ἵσ. Ignis ardore) καυσώμενα, ἰ. æstuantia. Idem uerbum paulo supius uer-
 tit calore, καυσούμενα λυθήσονται. Tabeſcent.) τήκεται, ἰ. liqueſcunt, præſentis temporis.
 Et promissa.) καὶ τὸ ἐπαγγελμα, ἰ. iuxta promissum. In quibus iusticia.) ἐμ οἷς. In qbus
 referri potest uel ad cœlos ac terram, uel ad expectātes. At mihi quidem aptius referri
 uidetur ad nos, qui expectamus novos cœlos ac terram nouam, si iuste uiuamus, ut me
 reamur frui nouitate creaturæ.

Et inuiolati) ἀμώμητοι, ἰ. irreprehensibiles. Deprauant.) στρέλουσι, ἰ. detorquent.
 Custodite) φυλάσσετε, id est, obseruare, siue cauete.

Ne insipientium &c.) τῆ ἤν ἀδέσμων πλάνη σιωπαχθέντες, ἰ. nefariorum errore ab-
 ducti. De hac quoq; secunda Petri epistola, cuius esset in controuerso erat. Id attestatur
 Hieronymus in catalogo scriptorum illustrium his quidem uerbis. Scripsit duas episto-
 las, quæ canonica nominantur, quarum secunda a plarīsq; eius esse negatur, propter sti-
 li cum priore dissonantiam. At idem alias uariat, nunc uolens eam esse Petri, & stili dis-
 sonantiam reiiciens in interpretem, quo tum Petrus sit usus, nunc negans illius esse, qđ
 reclamet stilus.

Controuersia est de hac Episto-
 la Petri.

EPISTOLAE PETRI SECUNDAE FINIS.

ANNOTATIONES IN EPISTOLAM IOANNIS
 PRIMAM.

Quod fuit.) ὁ ἦρ, id quod erat. Contrectauerunt) ἐκλάφρασαν, quod Di-
 uus Hieronymus ferme citat, palpauerunt. Et societas nostra sit.) κοινὴ ἡ
 κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρη, id est, Et societas uero nostra. Neq; additur apud Græ-
 cos sit. Aptius autem subaudietur est. Ut gaudeatis.) Græce tantū est,
 Ut gaudium uestrum sit plenum, siue impletum. Aduocatum habe-
 mus.) παράκλητον ἔχωμεν, ἰ. patronum habeamus. Quāq; hic uariant exēplaria Græcorū.
 Qui dicit se nosse deū.) ὁ λέγων ἔγνωκα αὐτόν, ἰ. qui dicit, noui eum. In Christo mane-
 re.) Græce est in eo. Quod audistis) Addunt Græci, ἀπ' ἀρχῆς, ἰ. ab initio.
 Et in ipso, & in uobis.) Prius & redundat. Tenebræ transierunt) πᾶραγεται, ἰ. trāseūt.
 Quod uerū est) ὁ δὲ πᾶσι λαλοῦντες ἐμ αὐτῷ ἐμ ὑμῖν, ἰ. Id quod uerum est in illo, idem uerum
 est & in nobis. Nec enim apud Græcos, quod referri potest ad mandatum.

Scribo uobis infantes) παιδία, ἰ. pueri, siue filiolī. Sed melius pueri. Scribo uobis pa-
 tres) Hic græce est, ἔγραψα, ἰ. scripsi. Scribo uobis iuuenes) ἔγραψα ὑμῖν νεανίσκοι, ἰ. scripsi
 uobis adolescentuli, quod modo uerterat adolescentes. Superbia uitæ.) ἡ ἀλαζονία τοῦ
 βίου, id est, fastus, siue strepitus uitæ, seu facultatum. Nam βίος utrūq; significat.

Quæ non est ex patre) Quæ, non est in græcis codicibus. Substantiuū aut uerbū, est
 cōiūgendū, cū omne. Omne quod est in mūdo, puta cōcupiscentia &c. nō est ex patre.

Antichristus uenit) Venit præſentis tēporis est, ἐρχεται. Aut certe futuri. Nunc anti-
 christi) ἐν αὐτῷ, ἰ. & nunc. Ex nobis prodierunt) ἐξῆλθον, ἰ. exierunt. Nouissima hora.)
 Græci horā ponunt aliquando pro tempore. Quali ignorātibz) ὅτι οὐκ οἶδατε, ἰ. q non
 nouistis) Qui confitetur filiū & patrē habet.) Hac nō repio in græco codice. Quā pmi
 sit nobis.) Rectius erat, quā pmissit nobis uitam æternā. Est em idioma Atticū, pmissit p-
 missionē. Sicut unctio eius) ὡς τὸ ἀνὸ ἁγίσμα, ἰ. sicut ipsa unctio. Videte qualē.) ἰδέτε.

Ff 2 Anceps

Anceps est an sit uidetis, an uidete. Neq; magni refert ad sententiam.

Nominemur & simus.) Et simus apud Græcos non additur. Non nouit nos.) ἡμᾶς ἰ. uos, secundæ personæ. Sanctificat se sicut.) ἀγνίζει. ἰ. purificat. Sicut & ille sanctus) ἀγνός. ἰ. purus & castus. In hoc appar.) εἰς τοῦτο. ἰ. ad hoc, siue in hoc, sit accusatiui casus.

Omnis qui nō est iustus.) πᾶς ὁ μὴ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην. ἰ. omnis qui nō facit iusticiam.

Fratris autem eius. Subaudiendum, opera. τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ. In hoc cognouimus.)

Charitatem dei.) Dei redundat iuxta græcum codicem. Si reprehenderit nos cor nostrum.) ἐὰν κατὰ γινώσκῃ ἡμῶν ἢ καρδίας. ἰ. si cōdemnarit nos cor nostrū. De spiritu.) ἐκ τοῦ πνεύματος. ἰ. ex spiritu. In hoc cognoscit) γινώσκειτε. ἰ. cognoscitis, siue cognoscite. In-

terpres legisse uidetur, γινώσκειται. Qui soluit Iesum) Græci sic habent, ὁ μὴ ὁμολογῶν ἰνὰ σοῦ χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα. ἰ. qui non cōfiteatur Iesum Christū in carne uenisse.

Et hic est Antichristus) Ἐ τοῦτο ἔστι τὸ ἀντιχριστὸν. ἰ. & hic est ille Antichristi, ut subaudi-

as, spiritus. Et uicistis eū.) Eos est græce αὐτοὺς. De mundo loquunt.) ἐκ τῆς κόσμου λαλοῦσι. ἰ. ex mundo loquunt. Nō em̄ est sensus, eos loq; de mūdo, sed ex affectu mūdi cuius sunt. In hoc cognoscimus.) ἐκ τούτου. ἰ. ex hoc. Quoniā ipse prior.) Prior non est

in græco codice. Si deus dilexit nos) εἰ ὁυτως. ἰ. si sic deus dilexit nos. Et spiritu sancto suo.) Sancto redundat. Et credidimus charitati.) Græce est, charitatē. Nos ergo diligamus deū.) ἀνεμ. ἰ. eum, nō deū. Quoniā deus prior.) ὅτι αὐδὲ πρῶτος. ἰ. quoniam ipse

prior, siue primus. Habemus a deo.) ἀπ' αὐτοῦ. ἰ. ab eo. Cū deū diligamus.) Cum deū dilexerimus, siue diligim.

Et mandata eius faciamus) τηρώμεν. ἰ. seruaauerimus, siue seruemus. Qm̄ Christus est ueritas.) ὅτι τὸ πνεῦμα ἔστι ἡ ἀλήθεια. ἰ. q; spiritus est ipsa ueritas.

Tres sunt q; testimoniū dant in cælo.) In græco codice tantū hoc reperio de testimonio triplici, ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, ὁ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα. ἰ. quoniā tres sunt q; testificant, spiritus, & aqua, & sanguis. Et hi tres unū sunt.) Hi redundat. Neq; est, unū, sed in unū, εἰς τὸ αὐτὸ. ἰ. siue in idem. Hoc est testimoniū dei quod maius est) Quod maius est hoc loco supest. Quia testificatus est.) ἡμ̄ μαρτυρήκε. ἰ. quod testificatus est.

Habet testimoniū dei in se.) Dei redundat. Qui nō credit filio.) Græce nō est filio, sed deo. Mendacem facit.) Græce est fecit, πεποίηκεν. Quia nō credit.) ὅτι οὐ πεπίσθηκεν. ἰ. quia nō credidit. Hæc describo.) Ταῦτα ἔγραψα. ἰ. hæc scripsi. Hoc loco græca differunt a latinis, sed uereor ne sint deprauata. ἔγραψα ὑμῖν τὰς πρῶτας ἐπιστολάς, ὅτι ὄνομα τῷ ἡοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τῷ ἡοῦ τῷ θεοῦ. ἰ. scripsi uobis, qui creditis in nomine filij dei, ut sciatis q; uitam æternam habetis, & ut credatis in nomine filij dei.

Quas postulamus.) ἀιτήκαμεν. ἰ. quæ postulauimus, praterito tempore.

Qui scit fratrem.) εἰς τὴν ἰδ. ἰ. si quis sciat. Petat & dabit ei uita peccanti nō ad mortē) αἰτήσα καὶ δώσα αὐτῷ ζωὴν, τὸς ἀμαρτάνουσι μὴ τὸς δάνατον. ἰ. petet & dabit ei uitā, his q; peccant nō ad mortē. Non pro illo.) οὐ πρὸς ἐκεῖνον. Illo referendū est ad peccatū, nō ad hominē.

Sed generatio dei.) ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν. ἰ. Sed genit⁹ ex deo seruat seipm.

Non tanget.) οὐχ' ἀπτεται. ἰ. nō tangit. Dedit nobis sensum.) δίδωμι. ἰ. mentē, siue cogitationē. Deū uerū.) Deū apud Græcos nō est, sed τὸ ἀληθινόν. ἰ. eū qui uerus est.

In uero filio eius.) ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ ἡοῦ αὐτῷ. ἰ. in eo, qui uerus est, in filio eius.

IN EPISTOLAM IOANNIS SECVNDAM.

ET natis) καὶ τῶν τέκνων. Cur nō potius filijs? Sequit̄ em̄, ὄνε. ἰ. quos, masculino genere, cum τέκνα sit neutri generis. Poterat uertere, liberis, pot⁹ q; natis, quæ uox potetarum magis est. In eo ambuletis.) ἵνα ἐμ̄ αὐτῷ περιπατήτε. ἰ. ut in eo ambuletis.

Sed ut eo, referat mandatū, non deum.

Exierunt.) ἐξήλθον. id est, introierunt.

Mercedem plenam accipiat.) ἀπολάβωμεν. ἰ. accipiamus.

Qui recedit.) ὁ παραινεῖται. ἰ. qui praterit. Ecce prædixi uobis, ut in die domini nō cōfundamini.) Hæc uerba nō inuenio in græco codice.

Ecce prædixi uobis, ut in die domini nō cōfundamini.) Hæc uerba nō inuenio in græco codice.

O Rationem facio.) ευχομαι, id est opto. Maiorem horum gratiam.) μισοτι-
 ραυ τουτωρ ουκ έχω χαραυ, id est maius his non habeo gaudium.
 Et hoc in peregrinos.) Hoc redundat, Iuxta Græcorum codices.
 Cooperatores simus ueritatis.) τη αληθειας, id est ueritati.

Scriptissem forsitan.) Græce εγραφα, id est scripsi. Nec additum est, forsitan. Suspicio
 aliquem castigatorem addidisse in margine, scripsissem, pro scripsi, & adiecisse forsitan,
 ne uideretur arrogantior. Deinde per imperitū librariū, utrūq; translātū fuisse in cōtex-
 tum. Et quasi non ei ista sufficiant.) η μη αρκούμου επι τουτοις, id est, & nō contentus
 his. Et eos qui suscipiunt.) ε τους βουλομενους, id est eos qui uolunt.

Testimonium redditur.) μεμαρτυρηται, id est testimonium perhibitū est. Constat inter
 autores, primā Ioannis epistolam eius esse Ioannis, quem Iesus dilexit plurimum. Cæ-
 terum duas posteriores, Ioannes presbyter scripsit, non Ioannes apostolus. Qua quidē
 de re prodidit Hieronymus in Catalogo scriptorum illustriū, his quidē uerbis. Scripsit
 autē & unā epistolā, cuius exordiū est, Qd fuit ab initio &c. quæ ab uniuersis ecclesiasti-
 cis & eruditis uiris probatur. Reliquæ autem duæ, quarū principium est. Senior electæ
 dominæ. Et senior Gaio charissimo Ioannis presbyteri asseruntur, cuius & hodie alterū
 sepulchrum apud Ephesum ostenditur. Idem in papia, demonstrat Ioannem seniore
 fuisse diuersum ab Ioanne apostolo & euangelista. Ac seniori nō apostolo ascribi duas
 posteriores epistolas.

De autore duarū postiorū
 epistolū Ioannis.

ANNOTATIONES IN EPISTOLAM IVDÆ.

I N deo patre dilectis.) ηγιασμενοις, id est sanctificatis. Interpres legisse uideť
 ηγασημενοις. Et uocatis.) Et copula redundat. Rursum uocatis hic nomen
 est, nō participiū. Ad impleatur.) πληθυνθεις, id est multiplicetur.

Omnē sollicitudinē.) πασαυ ασθενη ωιοιουμεν γραφευ ημιν, περι της κοινης σω-
 τηρας, αρσικην έχου γραφαι ημιν, Bifariā hic locus pōt accipi. Prior sensus hic erat. Nō solū mi-
 hi fuit summū studiū scribēdi ad eos de cōmuni salute, uerū etiā necessitas scribēdi fuit,
 ppter inimicos Christi. Alter hic, cum esset mihi mirū studiū scribēdi uobis de cōmu-
 ni salute, nō potui nō scribere, hoc est non potui non obsequi desyderio animi mei.

Deprecans supercertare semel traditæ fidei.) παρακαλω επαγωνηθευαι, τη απαξ παραδο-
 θειση ωσει τοις αγιοις. Quæ, si quis sententiam uelit, ita uerti poterant. Adhortans, ut in fi-
 de quæ semel tradita est, adlaboretis sanctis. Dominatorē & dñm.) δεωποτηρ δευρ κυ-
 ριου ημων, id est herudeū, & dñm nostrū. Scientes semel omnia.) Nō est græce omnia
 sed τουτ, id est hoc. Quoniā Iesus.) οτι κυριε, i. quod dñs. Saluans, secūdo eos &c.)
 σωσας, η δευτερον, id est cū seruasset, postea perdidit. Suū principatū.) τω εαντην αρχην,
 id est suam originē, significat autē primā illā in qua conditi fuerant naturam.

In iudiciū magni dei.) μεγαλης ημερας, id est magni diei. Atq; ita citat ab Hieronymo
 in epistola aduersus Ioannē episcopū Hierosolymitanū attestantibus peruestustis exem-
 plaribus. Facti sunt exemplū.) προκεινται δεγμα, id est ppositi sunt exemplum.

Et hi qui carnē.) η δυτοι ενυπνιαζομενοι Græci nō simpliciter habent, hij, sed addunt som-
 niantes, siue in somnijs delusi. Maiestatē autē.) δοξασ δε, id est glorias autē quod Hierony-
 mus aduersus Iouinianū uertit dñationes. Michael archāgelus.) ο η μιχαηλ, i. Michael
 autem, siue at Michael. Cū diabolo disputans.) Videtur deesse alterū, cū, aduerbiū tē-
 poris, ut Græci sermonis sententiā reddat. Imperet tibi deus.) επιτιμησαι σοι κυριε, i.
 Increpet te dñs, Hieronymus aduersus Ruffinū legit. Increpet tibi dñs, græcū imitat ser-